

VOCEA COMUNITĂȚII EȘELNIȚA

Recomandări pentru consolidarea identității locale și participării civice

TRAVEL PRO

OAMENII EȘELNIȚEI

GUVERNUL ROMÂNIEI

SECRETARIATUL GENERAL AL GUVERNULUI

VOCEA COMUNITĂȚII EȘELNIȚA

Recomandări pentru consolidarea identității locale și participării civice

Document final realizat în cadrul proiectului

„Oamenii Eșelniței – Memoria Vie a Comunității”

Implementat de:
ASOCIAȚIA TRAVEL PRO

Coordonat de:
Claudiu Marian Vatau

Cu sprijinul:
Secretariatului General al Guvernului prin Serviciul pentru suport strategic și cooperare cu mediul asociativ

Parteneri:
Consiliul Județean Mehedinți
UAT Comuna Eșelnița
Parohia Ortodoxă Eșelnița
Școala Gimnazială Eșelnița
Asociația Descoperă Cazanele Dunării

Eșelnița, 2026

CUPRINS

1. Context și scop 4
2. Sursele documentului și procesul de consultare 4
3. Principalele teme identificate în comunitate 5
3.1. Eșelnița ca „acasă” 5
3.2. Strămutarea și memoria Ogradenei 6
3.3. Familia și transmiterea între generații 6
3.4. Fotografia și arhiva comunitară 7
3.5. Solidaritatea și ajutorul reciproc 7
3.6. Claca și șezătoarea ca modele de comunitate 8
3.7. Meșteșugurile și patrimoniul viu aflat în risc 8
3.8. Școala și copiii ca legătură între trecut și viitor 8
3.9. Credința și rolul comunitar al bisericilor 9
3.10. Multiculturalitatea 9
3.11. Nedeile (rugile) și evenimentele comunitare 10
3.12. Tinerii, plecarea și legătura cu Eșelnița 10
3.13. Dunărea și patrimoniul natural 10
3.14. Turismul și povestea oamenilor 11
4. Concluziile Forumului Comunității Eșelnița 11
5. Exemple de bune practici identificate prin proiect 12
6. Recomandări pentru consolidarea identității locale și participării civice 12–15
7. Eșelnița de mâine 15
8. Concluzie 16

1. Context și scop

Proiectul **„Oamenii Eșelniței – Memoria Vie a Comunității”** a pornit de la o idee simplă, dar esențială: memoria unei comunități este păstrată, înainte de toate, de oamenii săi și de felul în care aceștia își transmit experiențele, valorile și poveștile dintr-o generație în alta.

Fotografiile de familie, amintirile despre locuri dispărute, poveștile de viață, tradițiile, cântecele, meșteșugurile, rețetele, sărbătorile, relațiile dintre vecini și experiențele diferitelor generații alcătuiesc împreună un patrimoniu viu, care nu poate fi separat de identitatea locală și de felul în care o comunitate se înțelege pe sine.

În cazul Eșelniței, această memorie are o valoare aparte. Comunitatea actuală poartă în ea atât memoria vechii Eșelnițe, cât și pe cea a Ogradenei și a celorlalte așezări afectate de transformările majore produse în zona Dunării. Păstrează experiența strămutării și a reconstruirii vieții într-un spațiu nou, urmele mai multor comunități etnice și confesionale, tradițiile Banatului și ale Clisurii Dunării, dar și schimbările sociale, economice și culturale prin care localitatea a trecut în ultimele decenii.

Proiectul a urmărit documentarea și valorificarea acestei memorii prin implicarea directă a locuitorilor. Au fost colectate și digitalizate fotografii vechi de familie, au fost realizate mărturii video și portrete ale comunității contemporane, a fost editat albumul **„Oamenii Eșelniței”**, a fost dezvoltată platforma digitală **www.OameniiEselnitei.ro**, a fost organizată o expoziție fotografică, iar procesul de consultare a culminat cu desfășurarea **Forumului Comunității Eșelnița**.

Documentul **„Vocea Comunității Eșelnița – Recomandări pentru consolidarea identității locale și participării civice”** reprezintă etapa de sinteză a acestui demers și încearcă să transforme memoria documentată în teme de reflecție și direcții de acțiune pentru viitor.

Scopul său nu este acela de a construi o istorie exhaustivă a comunei și nici de a prezenta opiniile participanților drept poziții unanime ale tuturor locuitorilor. El reunește temele care au revenit în mod repetat în procesul de documentare și consultare și le transformă în recomandări privind păstrarea identității locale, transmiterea patrimoniului către generațiile următoare și consolidarea participării comunitare.

2. Sursele documentului și procesul de consultare

Documentul are la bază procesul de documentare desfășurat în cadrul proiectului **„Oamenii Eșelniței – Memoria Vie a Comunității”**, proces construit în jurul ideii de ascultare directă a oamenilor și de recuperare a memoriei prin mărturie personală.

Au fost realizate **31 de mărturii video** cu reprezentanți ai mai multor generații, de la seniori care păstrează memoria Ogradenei, a vechii Eșelnițe și a strămutării până la copii și tineri care vorbesc despre felul în care văd prezentul și viitorul comunității.

Persoanele intervievate provin din medii diferite și au adus în proiect perspective legate de familie, copilărie, educație, credință, tradiții, meșteșuguri, muncă, Dunăre, natură, turism, viață comunitară, relațiile dintre oameni și schimbările prin care a trecut localitatea. Tocmai această diversitate permite conturarea unei imagini mai ample, în care vocile individuale se întâlnesc în jurul unor teme comune.

Procesul de documentare a fost completat prin colectarea și digitizarea fotografiilor și documentelor provenite din arhive familiale. Platforma proiectului reunește peste 300 de fotografii vechi, alături de sute de imagini contemporane, portrete și materiale video, transformând o parte din memoria păstrată până acum în casele oamenilor într-o resursă accesibilă comunității.

O etapă importantă a consultării a fost **Forumul Comunității Eșelnița**, desfășurat la 16 octombrie 2026, în cadrul evenimentului public de prezentare a rezultatelor proiectului. La forum au fost reprezentate administrația publică locală și județeană, Școala Gimnazială Eșelnița, Parohia Ortodoxă Eșelnița, societatea civilă și comunitatea locală.

Dialogul a urmărit trei întrebări principale: **ce trebuie să păstreze Eșelnița cu orice preț și ce riscăm să pierdem; cum pot copiii și tinerii să cunoască și să ducă mai departe patrimoniul comunității; și ce pot face împreună comunitatea, administrația, școala, bisericile, organizațiile, antreprenorii și cetățenii pentru Eșelnița de mâine.**

Interviurile, materialele de arhivă și discuțiile din cadrul Forumului au fost analizate împreună, iar temele care apar în paginile următoare reflectă punctele de întâlnire dintre aceste surse.

3. Principalele teme identificate în comunitate

3.1. Eșelnița ca „acasă”

Una dintre cele mai puternice teme identificate în mărturii este sentimentul de apartenență. Pentru unii dintre participanți, Eșelnița este locul nașterii și al copilăriei, spațiul în care s-au format și în care se află familia, amintirile și reperele lor. Pentru alții, este locul în care au ajuns prin strămutare, căsătorie, activitate profesională sau printr-o alegere personală făcută mai târziu.

Există oameni care au crescut în alte localități și au ales să revină, după cum există și oameni veniți din alte zone care au ajuns, în timp, să considere Eșelnița propria casă. Această diversitate arată că identitatea comunitară nu este determinată exclusiv de originea familială sau de locul nașterii.

Apartenența se construiește și prin participare, prin relații de vecinătate, prin implicarea în activitățile comunei, prin respectarea tradițiilor și prin asumarea unei responsabilități pentru locul în care trăiești. Din acest punct de vedere, Eșelnița apare ca o comunitate în care identitatea poate fi atât moștenită, cât și construită prin contribuție și participare.

3.2. Strămutarea și memoria Ogradenei

Strămutarea este una dintre experiențele fundamentale ale memoriei locale și una dintre temele care revin cel mai des în mărturii. Sunt păstrate amintiri despre vechile gospodării, despre casele demolate, terenurile pierdute, apa care creștea, familiile mutate temporar în barăci și efortul de a construi din nou locuințe și gospodării într-un spațiu diferit.

Pentru generația care a trăit direct aceste evenimente, strămutarea este o experiență personală, asociată cu pierderea casei, a pământului, a vecinătății și, într-o anumită măsură, a unui mod de viață. Pentru generațiile următoare, aceeași experiență este cunoscută prin povești, fotografii, cântece, obiecte păstrate și relatările bunicilor.

Din ansamblul mărturiilor rezultă că strămutarea nu trebuie redusă la o succesiune de evenimente istorice, deoarece ea reprezintă o parte constitutivă a identității Eșelniței actuale. Comunitatea de astăzi este rezultatul întâlnirii și integrării unor oameni proveniți din mai multe așezări și din contexte diferite, iar această istorie explică multe dintre particularitățile sale.

Mai multe mărturii evocă și diferențele care au existat inițial între grupurile venite din localități diferite. În timp însă, prin școală, muncă, vecinătate, căsătorii, biserică și participarea la aceleași evenimente, aceste delimitări s-au redus, iar comunitatea a dobândit o identitate comună.

Păstrarea memoriei strămutării este importantă nu pentru a menține vechile separări, ci pentru a înțelege procesul prin care Eșelnița de astăzi a fost construită.

3.3. Familia și transmiterea între generații

Familia apare în aproape toate dimensiunile memoriei locale, fie că este vorba despre copilărie, muncă, credință, gastronomie, meșteșuguri sau relația cu locul.

Bunicii și părinții sunt cei de la care se învață poveștile familiei, deprinderile practice, rețetele, cântecele, rugăciunea, respectul față de ceilalți și modul în care se participă la viața comunității. Numeroase amintiri sunt legate de mesele de duminică, de vacanțele petrecute cu bunicii, de lucrul în gospodărie, de primele lecții de croșetat, țesut, pictură sau alte îndeletniciri.

În același timp, mai multe mărturii exprimă îngrijorarea că relația dintre generații devine mai fragilă. Plecarea tinerilor, schimbarea stilului de viață, ritmul de muncă, timpul petrecut în mediul digital și dispariția unor activități tradiționale reduc situațiile în care cunoștințele sunt transmise natural, prin simpla participare a copiilor la viața adulților.

Din această perspectivă, una dintre provocările importante ale comunității este aceea de a crea intenționat noi contexte de întâlnire între copii, părinți, bunici și seniori, astfel încât transmiterea să nu depindă doar de întâmplare sau de inițiativa izolată a unor familii.

3.4. Fotografia și arhiva comunitară

Fotografiile vechi s-au dovedit a fi una dintre cele mai puternice resurse ale proiectului. Ele păstrează chipuri, locuri, case, școli, biserici, nunți, nedei, port popular și peisaje care în unele cazuri nu mai există sau au fost profund transformate.

Valoarea lor nu este însă doar documentară. O fotografie veche provoacă întrebări și creează conversație: cine este persoana din imagine, unde se afla casa, ce eveniment avea loc, cum se îmbrăcau oamenii, cine mai cunoaște povestea acelui moment?

În acest fel, fotografia devine un mijloc de dialog între generații și un instrument de educație locală. Copiii pot porni de la o imagine pentru a descoperi povestea unei familii, a unei străzi sau chiar a unui sat dispărut, iar seniorii au ocazia de a transmite informații care altfel s-ar putea pierde.

Digitalizarea materialelor provenite din arhivele de familie și reunirea lor într-o platformă publică reprezintă, din acest motiv, una dintre cele mai importante resurse create prin proiect. Arhiva digitală trebuie privită nu ca un rezultat închis, ci ca un spațiu viu, care poate continua să crească pe măsură ce comunitatea contribuie cu noi materiale și informații.

3.5. Solidaritatea și ajutorul reciproc

O altă temă care revine în mărturiile mai multor generații este ajutorul dintre oameni. Sunt descrise situații în care vecinii lucrau împreună la cosit, transportau fân, curățau porumb, aduceau lemne, ridicau case sau intervenau atunci când o familie avea nevoie de sprijin.

În timpul strămutării, această solidaritate a devenit cu atât mai importantă, oamenii ajutându-se să salveze materiale din gospodăriile amenințate de apă și să reconstruiască viața într-un spațiu nou.

Ajutorul nu era întotdeauna formalizat și nu pornea neapărat de la ideea unei recompense. Se baza mai degrabă pe reciprocitate și pe convingerea că vecinătatea presupune și o formă de responsabilitate față de celălalt.

Mai mulți participanți percep diminuarea acestei forme de solidaritate ca pe una dintre schimbările importante ale vieții comunitare. Recuperarea spiritului de întrajutorare nu presupune însă revenirea la condițiile de viață din trecut, ci adaptarea principiului la prezent prin voluntariat, sprijin pentru persoane vulnerabile, activități comunitare și proiecte realizate împreună.

3.6. Claca și șezătoarea ca modele de comunitate

Claca și șezătoarea apar în mai multe mărturii nu doar ca forme de muncă, ci ca adevărate spații de socializare și transmitere a cunoștințelor.

Oamenii curățau porumb, prelucrau lâna, spărgeau nuci, lucrau obiecte de mână, pregăteau mâncare, cântau și povesteau, iar toate aceste activități aveau loc într-un cadru în care generațiile se întâlneau firesc. Copiii vedeau cum lucrează adulții, tinerii se întâlneau, iar poveștile și deprinderile circulau de la un om la altul.

Într-o formă adaptată prezentului, principiul clăcii poate redeveni relevant pentru Eșelnița. Nu este necesară reconstituirea fidelă a unui obicei vechi, ci recuperarea ideii de bază: oameni de vârste diferite care se întâlnesc pentru a realiza împreună ceva util, în timp ce vorbesc, învață și își transmit experiența.

3.7. Meșteșugurile și patrimoniul viu aflat în risc

Interviurile au documentat o diversitate de meșteșuguri și îndeletniciri, de la opincărit, țesut, croșetat și cusut până la lucru cu firul, pictură pe lemn, obiecte decorative, cântec tradițional și alte forme de creație.

Unele dintre aceste practici sunt încă active și au găsit noi forme de expresie, inclusiv prin folosirea mediului online pentru inspirație, promovare sau vânzare. Altele sunt însă cunoscute de foarte puține persoane, iar în unele cazuri purtătorii acestor cunoștințe sunt deja la vârste înaintate și exprimă direct dorința de a transmite ceea ce știu înainte ca tehnica să dispară.

Acest lucru transformă documentarea într-o urgență. Patrimoniul viu nu poate fi conservat doar prin fotografierea obiectului final, ci presupune păstrarea procesului: materialele folosite, instrumentele, tehnica, vocabularul și experiența celui care știe să realizeze acel obiect sau să practice acel meșteșug.

În același timp, meșteșugarii au nevoie de vizibilitate. Evenimentele, expozițiile și activitățile recente au demonstrat că simpla creare a unui spațiu de prezentare poate aduce în atenția comunității oameni care până atunci lucrau aproape exclusiv în spațiul privat.

3.8. Școala și copiii ca legătură între trecut și viitor

Educația ocupă un loc central atât în interviuri, cât și în discuțiile Forumului. Școala este instituția care poate transforma patrimoniul local dintr-un subiect despre trecut într-o experiență directă pentru copii și tineri.

Activitățile de cercetare a istoriei familiei, analiza fotografiilor vechi, interviurile cu bunicii, proiectele despre strămutare, teatrul, vizitele, voluntariatul și întâlnirile cu oameni din comunitate sunt modalități prin care copiii pot înțelege mai bine locul în care trăiesc.

Una dintre concluziile clare ale procesului este că patrimoniul nu poate fi transmis doar prin explicații. Copiii trebuie să participe, să fotografieze, să întrebe, să asculte, să gătească, să

cânte, să danseze, să lucreze alături de un meșteșugar și să descopere singuri legătura dintre istoria familiei și istoria comunității.

În acest proces, tinerii nu ar trebui priviți doar ca beneficiari, ci și ca viitori cercetători, documentariști, voluntari și inițiatori ai unor proiecte locale.

3.9. Credința și rolul comunitar al bisericilor

Credința și biserica apar constant în poveștile oamenilor, atât în amintirile generațiilor vârstnice, cât și în mărturiile tinerilor.

Biserica este descrisă ca loc de rugăciune, dar și ca spațiu de întâlnire, apropiere și sprijin, iar activitățile cu copii, taberele, colindele și întâlnirile comunitare demonstrează capacitatea ei de a crea relații între generații.

Istoria locală include, în același timp, conviețuirea dintre diferite confesiuni. Patrimoniul romano-catolic al comunității cehe, tradiția ortodoxă și existența familiilor mixte fac parte din identitatea locală și arată că viața religioasă a Eșelniței are o componentă multiculturală importantă.

Această diversitate poate fi valorificată ca parte firească a istoriei comunității, fără a separa grupurile, ci arătând felul în care au conviețuit și au contribuit la identitatea comună.

3.10. Multiculturalitatea

Mărturiile arată că Eșelnița s-a format prin întâlnirea unor oameni cu origini diferite, iar influențele românești, cehe, rome, sârbe, germane și cele provenite din familii mixte se regăsesc în gastronomie, limbaj, sărbători, credință, muzică, obiceiuri și istorii de familie.

Comunitatea cehă ocupă un loc distinct în această memorie prin istoria Ogradenei Noi, biserica romano-catolică, limba, rețetele și tradițiile păstrate, însă multiculturalitatea locală depășește cu mult o singură comunitate.

Această diversitate nu trebuie înțeleasă ca o sumă de istorii paralele, ci ca parte a aceleiași istorii locale. Vizibilitatea contribuțiilor diferitelor grupuri poate consolida sentimentul de apartenență și poate oferi o perspectivă mai bogată asupra identității Eșelniței.

3.11. Nedeile (rugile) și evenimentele comunitare

Nedeile sunt printre cele mai vii amintiri ale generațiilor mai vârstnice. Masa cu familia și musafirii, muzica, fanfara, hora, costumul popular, pregătirile și sosirea oamenilor din alte localități transformau aceste sărbători în experiențe colective de mare intensitate.

Multe dintre practicile asociate lor s-au modificat, pe fondul mobilității, migrației, schimbării programului de muncă și apariției altor forme de petrecere a timpului liber. Cu toate acestea, experiențele recente arată că nevoia oamenilor de a se întâlni și de a construi împreună nu a dispărut.

Zilele Eșelniței au creat un context în care locuitorii, meșteșugarii, administrația, organizațiile, copiii și alte grupuri ale comunității au lucrat și au petrecut timp împreună, iar această experiență indică faptul că evenimentele locale pot avea un rol mult mai important decât cel de simplu divertisment.

Ele pot deveni instrumente de coeziune socială, participare civică și reconectare între generații.

3.12. Tinerii, plecarea și legătura cu Eșelnița

Plecarea tinerilor pentru studii sau muncă este una dintre preocupările care apar frecvent în mărturii. Pentru unii părinți și bunici, migrația înseamnă distanță și întâlniri tot mai rare cu copiii și nepoții, iar în unele interviuri această schimbare este percepută ca o amenințare pentru continuitatea comunității.

În același timp, mărturiile tinerilor arată că plecarea nu înseamnă automat renunțarea la identitatea locală. Unii vor să studieze în altă parte și să păstreze legătura cu Eșelnița, alții au ales deja să rămână, iar pentru unii localitatea rămâne o a doua casă la care se întorc periodic.

Din această perspectivă, comunitatea trebuie să gândească nu doar modalități prin care tinerii pot rămâne, ci și forme prin care cei care pleacă pot continua să participe la viața locală. Platformele digitale, evenimentele, proiectele comunitare și consultările pot menține această legătură și pot transforma diaspora locală într-o resursă, nu doar într-o pierdere.

3.13. Dunărea și patrimoniul natural

Dunărea este una dintre constantele identității locale și apare în mărturii în ipostaze foarte diferite: loc al copilăriei, sursă de hrană, spațiu profesional pentru pescari și marinari, element central al strămutării, peisaj turistic, ecosistem și obiect de cercetare.

Această multitudine de perspective arată că relația Eșelniței cu Dunărea nu trebuie redusă la imaginea turistică. Fluviul poate deveni o resursă pentru educație, cercetare, ecologie, interpretare culturală și înțelegerea istoriei comunității.

Patrimoniul natural și patrimoniul uman se completează, iar povestea Eșelniței nu poate fi înțeleasă pe deplin fără această relație.

3.14. Turismul și povestea oamenilor

Eșelnița se află într-o zonă recunoscută pentru valoarea sa peisagistică și turistică, iar dezvoltarea turismului a schimbat economia locală și a creat noi oportunități.

Mărturiile arată însă că vizitatorii sunt interesați nu numai de ceea ce văd, ci și de ceea ce pot afla despre locurile prin care trec. Fotografiile cu vechile sate, relatările despre strămutare, poveștile pescarilor, meșteșugurile, gastronomia, comunitățile etnice și memoria transmisă prin viu grai pot transforma vizitarea zonei într-o experiență turistică și culturală mai profundă.

Oamenii Eșelniței reprezintă, din acest punct de vedere, o resursă importantă pentru construirea unei identități turistice autentice, în care peisajul și povestea comunității se completează reciproc.

4. Concluziile Forumului Comunității Eșelnița

Forumul Comunității a confirmat multe dintre temele identificate în interviuri și a mutat discuția de la recuperarea trecutului către responsabilitatea pentru viitor.

Participanții au revenit asupra rădăcinilor, familiei, tradițiilor, educației, respectului, solidarității, multiculturalității și relației dintre generații, dar au subliniat și faptul că memoria nu poate rămâne doar într-o arhivă sau într-un album, ci trebuie să devină utilă pentru prezent.

Un punct important de convergență a fost rolul copiilor și al tinerilor. Transmiterea memoriei și a identității locale nu poate fi lăsată exclusiv în responsabilitatea familiei sau a școlii, ci presupune colaborarea dintre familie, educație, administrația publică, biserici, organizații și comunitate.

Forumul a evidențiat și faptul că dezvoltarea locală și conservarea patrimoniului nu trebuie privite ca obiective opuse. Patrimoniul poate deveni resursă pentru educație, turism, coeziune socială și dezvoltare comunitară, atunci când este cunoscut, documentat și valorificat într-un mod responsabil.

Multiculturalitatea a fost, de asemenea, una dintre direcțiile importante ale discuției. Diferențele dintre comunitățile care au construit Eșelnița pot fi valorificate ca parte a unei identități comune, iar școala și instituțiile locale pot contribui la păstrarea acestei diversități.

În același timp, forumul a arătat necesitatea unor forme regulate de dialog între cetățeni și instituții. Participarea civică nu ar trebui să apară doar atunci când există o problemă punctuală, ci poate fi construită în timp prin consultare, voluntariat, proiecte comune și întâlniri în care oamenii au posibilitatea de a formula idei și priorități.

5. Exemple de bune practici identificate prin proiect

Procesul de implementare a proiectului a evidențiat o serie de practici care pot fi continuate și dezvoltate după încheierea perioadei de finanțare.

Arhiva digitală comunitară a demonstrat că fotografiile și documentele păstrate în gospodării pot deveni resurse publice fără ca proprietarii să renunțe la originalele lor. Digitalizarea protejează materialele, dar în același timp creează posibilitatea ca acestea să fie cunoscute și de generațiile următoare.

Activitățile școlii legate de istoria familiei și a localității demonstrează că patrimoniul comunitar poate fi integrat în educație într-o manieră firească, iar fotografiile, interviurile și poveștile seniorilor pot deveni instrumente pedagogice valoroase.

Activitățile intergeneraționale organizate în jurul bisericii și al comunității arată capacitatea instituțiilor locale de a aduce împreună copii, părinți și vârstnici într-un cadru care facilitează transmiterea unor valori și tradiții.

Zilele Eșelniței au demonstrat că un eveniment construit cu participarea comunității poate mobiliza voluntari, meșteșugari, administrație, organizații și locuitori și poate genera sentimentul unei acțiuni comune.

Expozițiile și prezentarea meșteșugarilor locali au oferit vizibilitate unor oameni și unor practici care anterior rămâneau în mare parte în spațiul privat, contribuind la recunoașterea valorii lor în interiorul comunității.

Forumul Comunității a creat un cadru de dialog între administrație, școală, biserică, organizații și cetățeni și a demonstrat că memoria locală poate deveni punct de plecare pentru discuții despre viitor.

Aceste experiențe arată că Eșelnița dispune deja de resurse, practici și oameni care pot susține continuitatea procesului.

6. Recomandări pentru consolidarea identității locale și participării civice

1. Continuarea arhivei comunitare „Oamenii Eșelniței”

Platforma **www.OameniiEselnitei.ro** poate continua să funcționeze ca o arhivă vie, deschisă contribuțiilor comunității. Periodic pot fi organizate campanii prin care locuitorii să ofere spre digitalizare fotografii, documente și informații despre persoanele și evenimentele reprezentate, astfel încât arhiva să cuprindă atât memoria istorică, cât și comunitatea contemporană.

2. Continuarea programului de istorie orală

Este recomandată continuarea înregistrării mărturiilor seniorilor și a persoanelor care păstrează informații despre vechea Eșelnița, Ogradena, strămutare, meserii, tradiții și viața comunității. Prioritate ar trebui acordată informațiilor care nu există în surse scrise și care riscă să dispară odată cu oamenii care le cunosc, iar elevii și tinerii pot fi implicați în acest proces sub îndrumarea profesorilor și a persoanelor cu experiență în documentare.

3. Integrarea patrimoniului local în activitățile educaționale

Școala poate dezvolta anual proiecte dedicate istoriei familiei și comunității, prin care elevii să realizeze interviuri, să documenteze fotografii, să construiască arbori genealogici, să identifice vechi gospodării, să cerceteze rețete, meșteșuguri și tradiții sau să realizeze materiale digitale și expoziții. Copiii ar trebui încurajați nu doar să primească informația, ci să participe activ la descoperirea ei.

4. Organizarea unei „clăci contemporane”

Poate fi creat un program periodic de întâlniri intergenerațională la căminul cultural, la școală sau în alte spații comunitare. Seniorii și meșteșugarii ar putea lucra împreună cu tinerii în activități de croșetat, țesut, pictură, opincărit, gastronomie, cântec, dans, fotografie sau alte practici locale. Scopul nu ar fi reproducerea artificială a trecutului, ci recuperarea principiului clăcii: oameni care lucrează, vorbesc și învață împreună.

5. Inventarierea purtătorilor de patrimoniu viu

Este recomandată identificarea persoanelor din comunitate care mai cunosc meșteșuguri, cântece, rețete, expresii locale, tehnici și obiceiuri aflate în risc de dispariție. Pentru fiecare dintre aceste persoane poate fi realizată o documentare foto-video și, acolo unde există interes, un program informal de transmitere către unul sau mai mulți tineri.

6. Sprijinirea și promovarea meșteșugarilor locali

Meșteșugarii și creatorii locali pot avea spații dedicate în cadrul evenimentelor comunei, expozițiilor și târgurilor, iar platforma digitală poate include o secțiune care să îi prezinte și să ofere informații despre lucrările lor. Vizibilitatea poate contribui atât la conservarea meșteșugurilor, cât și la dezvoltarea unor oportunități economice.

7. Crearea unui cadru de participare pentru tineri

Tinerii trebuie invitați să participe la definirea activităților care îi privesc. O întâlnire periodică a tinerilor Eșelniței sau un grup consultativ informal ar putea genera idei pentru evenimente, proiecte culturale, activități sportive, voluntariat și inițiative comunitare, iar participarea lor ar trebui să depășească rolul de simplu spectator.

8. Protejarea și promovarea caracterului multicultural al comunității

Istoria și tradițiile comunității cehe, patrimoniul romano-catolic, contribuțiile comunității rome, influențele sârbe și germane și istoria familiilor mixte pot fi integrate în activitățile culturale și educaționale. Expozițiile, platforma digitală, materialele turistice și proiectele școlii pot prezenta această diversitate ca parte a identității comune a Eșelniței.

9. Menținerea nedeilor și evenimentelor ca spații reale de comunitate

Nedeile (rugile) și sărbătorile locale pot fi susținute nu doar ca spectacole, ci ca întâlniri autentice ale comunității. Copiii și tinerii pot fi implicați în pregătire, dans, muzică, gastronomie, documentare și promovare, iar persoanele plecate din localitate pot fi invitate să revină în jurul acestor momente.

10. Valorificarea patrimoniului uman în turism

Turismul local poate integra într-o măsură mai mare istoria oamenilor și a locurilor. Fotografiile vechilor așezări, poveștile despre strămutare, pescuit, meșteșuguri, gastronomia, multiculturalitatea și memoria orală pot fi transformate în materiale interpretative, expoziții, trasee sau experiențe pentru vizitatori, astfel încât Eșelnița să fie cunoscută nu doar pentru peisaj, ci și pentru comunitatea care îi dă identitate.

11. Menținerea legăturii cu cei plecați din comunitate

Tinerii și familiile plecate în alte orașe sau în străinătate pot fi considerați în continuare parte a comunității. Platforma digitală, evenimentele și campaniile locale pot crea posibilități de participare de la distanță, iar cei plecați pot contribui cu fotografii, povești, competențe profesionale, contacte, idei și proiecte.

12. Dezvoltarea educației despre Dunăre și patrimoniul natural

Relația comunității cu Dunărea poate fi valorificată prin activități educaționale și de mediu realizate împreună cu școala, cercetători, universități, organizații și operatori locali. Fluviul poate fi prezentat simultan ca patrimoniu natural, istoric, economic și identitar.

13. Organizarea periodică a Forumului Comunității Eșelnița

Experiența Forumului din cadrul proiectului poate fi continuată printr-o întâlnire anuală sau periodică, în care administrația, școala, bisericile, organizațiile, antreprenorii, tinerii și cetățenii să discute proiectele realizate, problemele apărute și prioritățile următoarei perioade. În acest fel, consultarea poate deveni o practică locală, nu doar un eveniment singular.

14. Încurajarea voluntariatului și a ajutorului reciproc

Solidaritatea prezentă în memoria comunității poate fi adaptată societății actuale prin acțiuni voluntare pentru sprijinirea vârstnicilor, protecția mediului, amenajarea unor spații, activități pentru copii, organizarea evenimentelor sau documentarea patrimoniului. Principiul tradițional al clăcii poate primi astfel o formă contemporană.

15. Consolidarea parteneriatului dintre instituții și comunitate

Nicio instituție nu poate păstra singură identitatea Eșelniței. Administrația publică poate crea cadrul și susține infrastructura, școala poate implica generațiile tinere, bisericile pot facilita întâlnirea dintre generații și transmiterea valorilor, organizațiile pot mobiliza, documenta și promova, antreprenorii pot integra patrimoniul în activitățile economice și turistice, iar cetățenii sunt cei care dețin memoria, poveștile și competențele fără de care toate aceste inițiative ar rămâne fără conținut.

Continuitatea procesului depinde, prin urmare, de capacitatea acestor actori de a lucra împreună.

7. Eșelnița de mâine

Mărturiile culese prin proiect nu descriu un trecut idealizat. Ele vorbesc despre muncă grea, pierderi, strămutare, lipsuri, diferențe între oameni și perioade dificile, dar în același timp vorbesc despre solidaritate, familie, vecinătate, credință, muncă, respect și capacitatea de a reconstrui.

Valoarea acestor mărturii nu constă în încercarea de a readuce comunitatea la modul de viață de acum câteva decenii. Eșelnița de astăzi trăiește într-o realitate diferită, în care turismul s-a dezvoltat, tehnologia face parte din viața copiilor, oamenii călătoresc și lucrează în alte orașe sau țări, iar ocupațiile și gospodăriile s-au schimbat.

Provocarea nu este reconstruirea trecutului, ci alegerea acelor lucruri din trecut care continuă să aibă valoare pentru prezent.

O fotografie veche poate deveni material educațional, o poveste despre strămutare poate deveni parte dintr-un traseu cultural, un meșteșug poate deveni atelier pentru copii, iar o rețetă poate crea un motiv de întâlnire între generații. O nedeie îi poate reuni pe localnici, pe cei plecați și pe vizitatori, după cum claca poate fi reinterpretată sub forma voluntariatului comunitar.

Inclusiv tehnologia, privită uneori în mărturii ca factor de distanțare între generații, poate deveni un instrument de păstrare a memoriei dacă un copil folosește telefonul pentru a-și filma bunicul povestind sau pentru a documenta un meșteșug.

Patrimoniul viu nu presupune păstrarea tuturor lucrurilor exact așa cum au fost, ci menținerea unei legături între ceea ce a fost, ceea ce este și ceea ce comunitatea decide să ducă mai departe.

8. Concluzie

Proiectul **„Oamenii Eșelniței – Memoria Vie a Comunității”** a demonstrat că Eșelnița dispune de un patrimoniu uman și cultural bogat, dar mai ales de oameni dispuși să îl împărtășească și să vorbească despre ceea ce consideră important pentru comunitatea lor.

Fotografiile recuperate, mărturiile video, portretele contemporane, albumul, expoziția, platforma digitală și Forumul Comunității alcătuiesc împreună o arhivă a trecutului și prezentului, dar în același timp reprezintă doar punctul de plecare al unui proces care poate continua.

Memoria unei comunități nu poate fi considerată definitiv salvată odată cu finalizarea unui proiect. Oamenii care păstrează poveștile îmbătrânesc, unele meșteșuguri riscă să rămână fără continuatori, iar rețete, cântece, expresii și obiceiuri se pot pierde. Fotografiile pot rămâne fără numele oamenilor pe care îi reprezintă, iar copiii pot crește fără să știe ce s-a aflat cândva în locurile pe lângă care trec în fiecare zi.

De aceea, memoria nu trebuie doar conservată, ci și folosită. Ea trebuie să ajungă în școală, în activitățile copiilor, în evenimente, în turism, în mediul digital și în dialogul dintre comunitate și instituții.

Niciunul dintre aceste obiective nu poate fi realizat de un singur actor. Este nevoie de familie, școală, administrație, biserici, organizații, antreprenori, seniori, copii, tineri și oameni plecați din comunitate, fiecare contribuind în mod diferit la același proces.

Albumul păstrează chipurile oamenilor. Platforma păstrează fotografiile, poveștile și mărturiile lor. Documentul „Vocea Comunității Eșelnița” păstrează ideile despre ceea ce comunitatea consideră că merită continuat.

Mai departe, responsabilitatea aparține comunității, pentru că memoria spune de unde venim, iar ceea ce construim împreună va da formă Eșelniței de mâine.

„Vocea Comunității Eșelnița – Recomandări pentru consolidarea identității locale și participării civice”

Document realizat în cadrul proiectului
„Oamenii Eșelniței – Memoria Vie a Comunității”

ASOCIAȚIA TRAVEL PRO

2026